અવર્ણ, અગંધ, અસ્પર્શ, અમૂર્ત; અવિનાશી, ભૂ
નહિ, દુખ નહિ, રોગ નહિ, શોક નહિ, જન્મ ન
જરા નહિ; મૃત્યુ નહિ, કર્મ નહિ, અનંતાનંતસુખ
લહેરમાં બીરાજી રહ્યા છે,

કર્મક્ષયે આત્મા ત્યાં ગમન કરી શકે છે, મ
અષ્ટ કર્મક્ષયાર્થ ભવ્ય પ્રાણીઓ માટે મનુષ્ય ગતિથી
મોક્ષ ગતિ સુધી વીતરાગ દેવે ઉપરોક્ત માર્ગ આ
સન્મુખ મુકયો છે. માટે ઉચ્ચ સુકૃત કરી તે અ
સુખમય મોક્ષ મેળવવા યત્ન કરવો;

ફળ માંગુ પ્રભુ આગળે, તાર તાર મુજ તાર,
સાંસારિક સુખ માગીને, ભમિયો અનંત સંસાર,

હે પ્રભો ! અમને એવું મોક્ષ સુખ આપ
પુનરાગમન ન થાય અને આત્મા પરમાધામી
અતિથિ ન બને.

અનિત્યાનિ શરીરાણિ; વિભવો નૈવ શાશ્વત:
શરીર અનિત્ય છે. અને વિભવ અસ્થિર છે.
સંસારના પ્રપંચમાં ફસવું નહિ. આત્મ કલ્યાણના
પ્રયાણ કરવું તેથી શિઘ્ર મોક્ષ પુરી મળી જાય,

જ્યાં સુધી અવિનાશી અગાધ સુખ આત્મા
મળે ત્યાં સુધી આત્મા ચાર ગતિના ચક્રથી ન જ
સુખ મેળવવા યત્ન કરવો,

નોટઃ—સિધ્ધશિલા ઉપર જે મૂર્તિ દેખાડી છે, તે
મનુષ્યના સમજણ માટે છે,

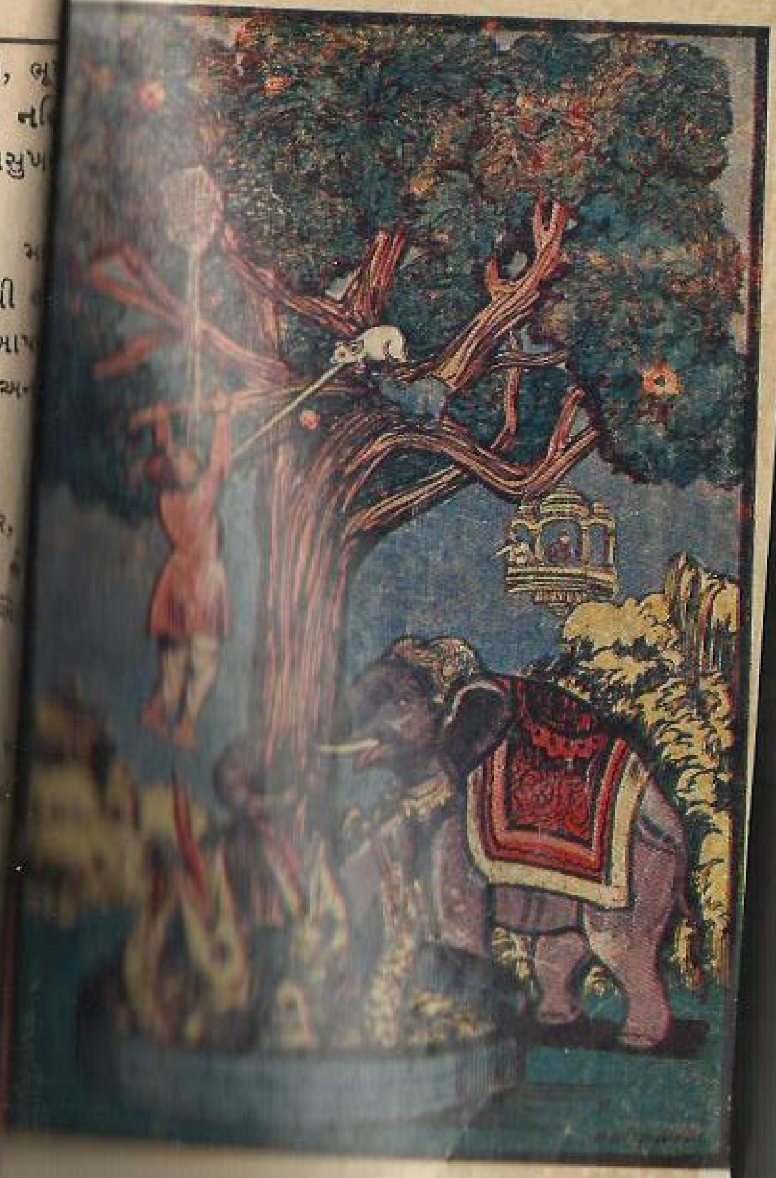

[illegible] સમાન છે.

મધુ બિન્દુ

સુખાભાસ આ જગત છે, મધુબિન્દુ સમ જાણ.
એક મધુ બિન્દુના, કારણે પામ્યો જીવન હાણ.

જગતના પ્રત્યેક જીવો સુખ ઈચ્છે છે. તે સુખના માટે રાત દિવસ પ્રયત્ન કરે છે. અને તેના પાછળ મોટામાં મોટો ભોગ આપવા તૈયાર થાય છે.

જગતમાં જીવ જે સુખ માને છે, તે વાસ્તવિક સુખ નથી પણ સુખાભાસ છે. કિન્તુ મોહનીય કર્મના પરિપાકથી મનુષ્ય સુખાભાસને સાચું સુખ સમજી લ્યે છે.

કોઈ એક મુસાફિર માણસ વગડામાં જાય છે. તો ત્યાં તેની પાછળ એક ગાંડો હાથી પડયો તેથી દોડતો-દોડતો તે માણસ એક વૃક્ષની શાખા પકડી ઉપર ચઢી ગયો.

તેજ વૃક્ષ ઉપર મોટો માખીનો મધપુડો હતો. ગાંડો હાથી આવ્યો અને તેણે માણસને મારવા માટે તે વૃક્ષ હલાવ્યું તેથી મધ ઝરવા માંડયું, તે માણસના મોઢામાં પડયું મધના મિઠાશને લીધે તે તેમાં નિમગ્ન થઈ ગયો અને તેમાં જ સાચું સુખ માનવા લાગ્યો.

તેની દૃષ્ટિ નીચે પડી તો ભયંકર પાણીથી ભરેલો કૂવો અને તેમાં અજગર સર્પ આદિ મુખ ફાડીને બેઠા છે. બીકથી આંખ મીંચાઈ ગઈ કે ફરીથી મોઢામાં મધુનું બિન્દુ પડયું મસ્ત થઈ ઉપર જોયું તો બે ઉંદર તેજ શાખાને કાપે છે. એક ધોળો અને બીજો કાળો.

પડવાના ભયથી ચીસ મારી કે મધુનું બિન્દુ મુખમાં પડયું. હર્ષના આવેશમાં પૃથ્વી ઉપર જુએ છે તો તેજ ગાંડો હાથી વૃક્ષના મૂળને ઉખાડે છે.

તે માણસની સ્થિતિ વિચારણીય હતી, નીચે પડતાંની સાથે નિશ્ચિત મરણ હતું,

જન્મ દુઃખં જરાદુઃખં; મૃત્યુ દુઃખં પુનઃ પુનઃ
સંસાર સાગરે દુઃખં, તસ્માત્ જાગૃત જાગૃત.

યોગવાસિષ્ટ શ્લો. ૩

જન્મ પામવો એ દુઃખમય છે. ઘરડા થવું તે દુઃખમય છે. મરી જવું એ પણ દુઃખ ભર્યું છે. એટલે સંસારરૂપી સમુદ્રમાં બધે દુઃખજ ભર્યું છે તેથી હે મનુષ્યો તમે જાગો.

દુઃખમય સ્થિતિમાં તે માણસની પાસે એક વિદ્યાધ વિમાનમાં બેસી આવે છે. અને તે માણસને ઉદ્બોધી કહે છે, મુસાફિર ભાઈ તારે જીવવું હોય તો મારી પાસે આ આ વિમાનમાં બેસી જા તેથી તને તારા ઘેર પહોચાડી દઈશ.

આ સંસારના સુખો ક્ષણિક છે હે મિત્ર! ક્ષણ નાશ પામનારા અને સર્વ પ્રકારે મલિન એવા શરીર જો સારા વ્યાપારમાં જોડવું હોય તો તેનાથી મોક્ષ પણ મેળવાય છે. તે શરીરવડે પ્રિયાના મુખરૂપી ચં લાલીથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રીતિજ મેળવવી; તે ખેદની છે. હે મૂઢ મનવાળા તે થોડા સુખને માટે એક કરોડ દ્ર વડે કાકિણી-(કોડી) ખરીદ કરે તેના જેવું તે કરે

લટકતો માણસ બોલ્યો ભાઈ થોડીવાર ઉભા રહો વખત મોઢામાં મધુ બિન્દુ પડવા દો,

આમ થોડીવાર કરતાં કરતાં ઘણો સમય થયો પણ માણસની રસના તૃપ્ત ન થઈ. તૃષ્ણા કયારે પણ તૃપ્ત નથી તે તો વધતી જ જાય છે.

અંગં ગલિતં. પલિતં મુંડં.
દશન વિહીનં, જાતં તુણ્ડં.
વૃદ્ધો યાતિ, ગ્રહિત્વા દણ્ડં.
તદપિ ન મુંચતિ આશા પિણ્ડં.

ચર્પટ પંજરી

અંગ ગળી જાય છે. માથું સફેદ થઈ જાય છે. દાંત વગર ખોખલું થઈ જાય છે. હાથમાં લાકડી મુશ્કેલીથી ચાલે છે. છતાં તે વૃદ્ધને આશા (તૃષ્ણા) છોડતી.

તે માણસ મધુ બિન્દુના લોભમાં વિદ્યાધરને છોડી જ લટકતો રહ્યો. થોડી જ વારમાં એ ઉંદરડે તે શાખા તે ધમ્મ કરતો નીચે પડયો. ત્યાં તેને અજગર ખાઈ અને મરીને અધો ગતિ પ્રાપ્ત કરી.

ળ જીવોને સમજાવવા માટે આ મધુ બિન્દુ છે. રૂપી માણસ છે, કર્મ રૂપી હાથી એની પાછળ તેને પકડવા પ્રયત્ન કરે છે.

આવી દયનીય અવસ્થામાં પણ પામર પ્રાણી સમજતો અને ખોટી વિડંબના પામે છે.

જીવ સંસારરૂપી વૃક્ષ ઉપર ચડયો છે, સંસારના ભોગ સુખ મધુબિન્દુ જેવા છે; માખીયો ચટકા મારે તે સ પરિવાર આદિ છે, દુર્ગતિ રૂપી કુવો છે, અને તેમાં રહે રાગ દ્વેષરૂપી અજગર અને ક્રોધ; માન, માયા, લોભ રૂ સર્પ છે. રાતદિવસ રૂપી બે ઉંદરડાઓ. આયુષ્ય રૂપી ડા કાપે છે, જે વિદ્યાધર પેલા મુસાફિરને સમજાવનાર, તે ધ રૂપી વિમાનમાં સદ્ગુરૂરૂપી વિદ્યાધર છે. જે આ સંસા જીવોને ઇચ્છિત સ્થાન એટલે મોક્ષમાં લઈ જાય છે.

હરણો (સંગીત) સાંભળવાની ઇચ્છાથી મરણ પા છે. ભમરા સુગંધની ઇચ્છાથી મરણ પામે છે. હાથી સ્પર્શસુખની ઇચ્છાથી મરણ પામે છે, પતંગીયા તેજ ઇચ્છાથી મરણ પામે છે. અને માછલાઓ સ્વાદની ઇચ્છા મરણ પામે છે. આ પ્રમાણે એકેક ઇન્દ્રિયોના સુખની ઇચ્છા મરણ પામતા જીવોને જોઈને; ડાહ્યા માણસો પોતાની ઇચ્છ તૃપ્તિ માટે અત્યંત ઉત્સુક હોવા છતાં સારા માર્ગવા પ્રવૃત્તિરૂપી જંગલના સમૂહને તોડી પાડવામાં ઉદ્યત હા સમાન એવા ઇન્દ્રિયોના સમૂહને પોતાને આધીન કરે

મોટા પુરૂષોને ભોગો પાસે હોવા છતાં તેમાં આસ થતી નથી જ્યારે બીજા-હલકા-મનુષ્યોને હમેશા લા રહ્યા જ કરે છે. અને તેથી કદીપણ તેમને શાંતિ થતી ન

આ એકજ ભવનો નાશ કરવાવાળું એવું હળા ઝેર ખાવુ સારૂં છે, પરન્તુ અનંત ભવમાં દુઃખને આપ વાળું એવું ભોગરૂપી ઝેર ખાવુ સારૂં નથી,

તત્વામૃત. શ્લો.

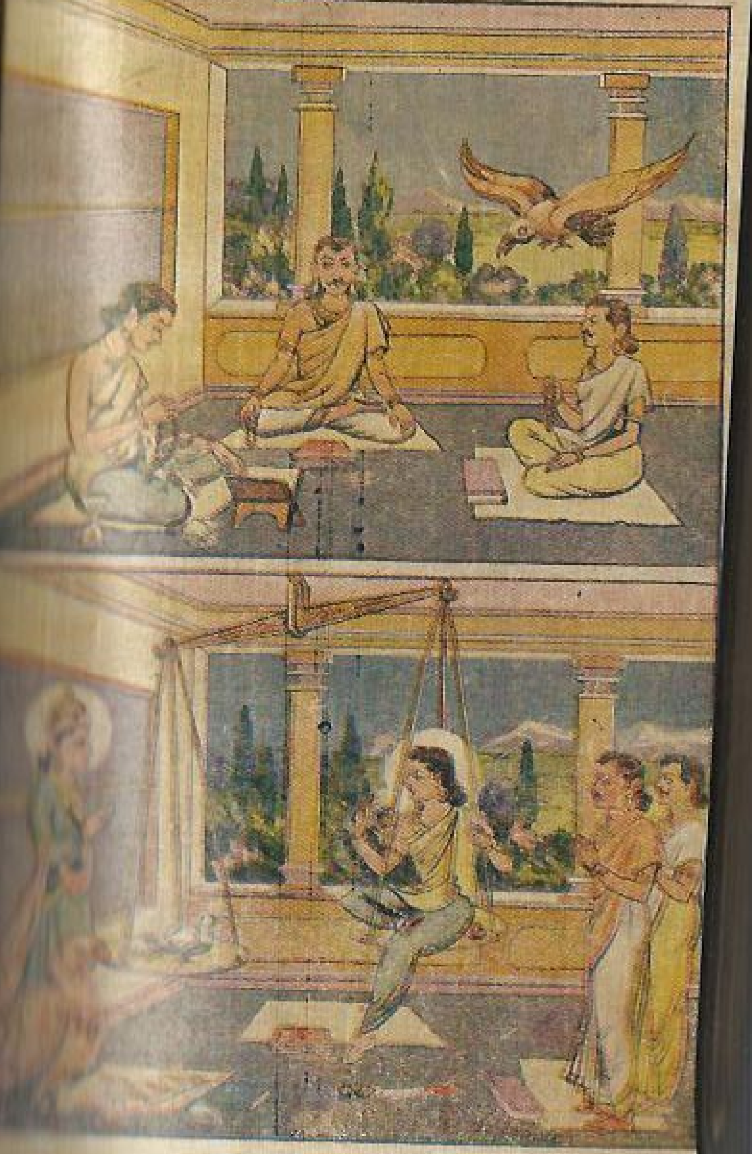

... ફળ મેઘરથ રાજા (...

મેઘરથ રાજા

દયા કરી પારેવાની, રમતા સમતા સાથ.
નિજ શરીર અર્પણ કરી, થયા શાંતિના નાથ.

પૌષધશાળામાં મેઘરથરાજા પૌષધ લઈ સ્વધર્મી [illegible] સાથે બેઠા છે. પરમાર્થ ધર્મ ચર્ચા થઈ રહી છે. [illegible] ઊંચામાં ઊંચું અનુષ્ઠાન છે. સમ આયિક જેમાં [illegible] (સમતાનું) આગમન થાય તે સામાયિક.

દયાથી પરિપૂર્ણ મેઘરથ રાજા જ્ઞાન ધ્યાનમાં નિમગ્ન [illegible], તેટલામાં સૌધર્મ ઈન્દ્ર પ્રશંસા કરે છે. કે આ સમયમાં [illegible] રાજા જેવો સંસારમાં કોઈ દયાળુ નથી.

બે મિથ્યાત્વી દેવો ઉઠયા અને હાથ જોડી ઈન્દ્રને [illegible] મહારાજ આમ ન થઈ શકે, મનુષ્ય જે અન્નનો [illegible] કહેવાય તેને આટલી સ્થિરતા–મકકમતા ન હોય, અમે [illegible] તેને ધ્યાનથી વિચલિત કરી હમણા પાછા હાજર થઈશું.

ઈન્દ્રે કહ્યું, તથાસ્તુ, બન્ને દેવો ચાલ્યા. એકે પારેવાનું [illegible] લીધું અને બીજાએ સિંચાણાનું, પારેવું દોડતું–દોડતું [illegible]માં મેઘરથ રાજાના ખોળામાં આવી પડ્યું, તે ભય [illegible] હતું. તેટલામાં પાછળને પાછળ સિંચાણો પણ આવી [illegible].

[illegible]ના આવેશમાં મુખ ચઢાવી લાલ લાલ નેત્ર કરી [illegible] સિંચાણો રૌદ્ર રૂપે મેઘરથ રાજાના સન્મુખે [illegible] કરે છે.

[illegible] છે આ માહરો, આપો દીન દયાળ.
[illegible] પ્રસુત છો તમે, જન જગતના પાળ.